

ZAKON

O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O NARODNOJ BANC SRBIJE

Član 1.

U Zakonu o Narodnoj banci Srbije ("Službeni glasnik RS", br. 72/2003, 55/2004, 85/2005 - dr. zakon, 44/2010 i 76/2012), u članu 4. tačka 6), reči: "poslova lizinga" zamenjuju se rečima: "poslova finansijskog lizinga", a reči: "kojim se uređuje lizing" - rečima: "kojim se uređuje finansijski lizing".

Posle tačke 6) dodaje se tačka 6a), koja glasi:

"6a) obavlja poslove zaštite prava i interesa korisnika usluga koje pružaju banke, davaoci finansijskog lizinga, društva za osiguranje i društva za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondovima, u skladu sa zakonom;"

U tački 9), posle reči: "sa inostranstvom" dodaju se zapeta i reči: "u skladu sa zakonom".

Član 2.

Član 6. menja se i glasi:

"Član 6.

Narodna banka Srbije ima statut (u daljem tekstu: Statut), koji se objavljuje u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Član 3.

U članu 7. stav 2, reči: "Statutom Narodne banke Srbije" zamenjuju se rečju: "Statutom".

Član 4.

Član 8. menja se i glasi:

"Član 8.

U sastavu Narodne banke Srbije posluje specijalizovana organizacija pod nazivom: Narodna banka Srbije - Zavod za izradu novčanica i kovanog novca - Topčider, koja izrađuje novčanice i kovani novac i obavlja druge poslove utvrđene zakonom i Statutom".

Član 5.

U članu 20, stav 6. menja se i glasi:

"Povezano lice, u smislu st. 3. i 5. ovog člana, ima značenje utvrđeno u zakonu kojim se uređuje sprečavanje sukoba interesa pri vršenju javnih funkcija".

Član 6.

U članu 21, posle stava 2. dodaje se novi stav 3, koji glasi:

"Ako viceguverneru prestane funkcija pre isteka mandata, novi viceguverner bira se na period do isteka mandata viceguvernera kome je funkcija prestala".

Dosadašnji st. od 3. do 5. postaju st. od 4. do 6.

Član 7.

U članu 22, posle stava 2. dodaje se novi stav 3, koji glasi:

"Ako članu Saveta funkcija prestane pre isteka mandata, novi član Saveta bira se na period do isteka mandata člana Saveta kome je funkcija prestala."

Dosadašnji st. od 3. do 5. postaju st. od 4. do 6.

Član 8.

U članu 26. dodaje se stav 2, koji glasi:

"Ako funkcioneru Narodne banke Srbije funkcija prestane pre isteka mandata, novi funkcioner bira se u roku od 90 dana od dana prestanka funkcije."

Član 9.

U članu 27. stav 2, reči: "šest meseci" zamenjuju se rečima: "istekom 90 dana".

Član 10.

U članu 28, posle stava 7. dodaje se stav 8, koji glasi:

"Protiv odluke o razrešenju, funkcioner Narodne banke Srbije ima pravo žalbe Ustavnom sudu, s tim da izjavljena žalba isključuje pravo na podnošenje ustavne žalbe."

Član 11.

U članu 73, stav 3. menja se i glasi:

"Guverner donosi akte o pribavljanju i korišćenju imovine iz stava 1. ovog člana, kao i o upravljanju i raspolaganju tom imovinom, osim o otuđenju nepokretnih stvari."

Član 12.

Predsednik i članovi Saveta guvernera Narodne banke Srbije, kao i direktor Uprave za nadzor nad finansijskim institucijama, izabraće se u skladu sa ovim zakonom u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu tog zakona.

Član 13.

Nakon isteka mandata viceguvernera Narodne banke Srbije izabranih do dana stupanja na snagu ovog zakona, kod prvog sledećeg izbora jedan viceguverner biraće se na period od četiri godine, drugi na tri godine a ostali na dve godine.

Ako viceguverneru Narodne banke Srbije izabranom u skladu sa stavom 1. ovog člana funkcija prestane pre isteka mandata, novi viceguverner biraće se na period do isteka mandata viceguvernera kome je funkcija prestala.

Kod prvog izbora direktora Uprave za nadzor nad finansijskim institucijama u skladu sa ovim zakonom, direktor Uprave biraće se na period od pet godina.

Kod prvog izbora članova Saveta guvernera Narodne banke Srbije u skladu sa ovim zakonom, predsednik Saveta biraće se na period od pet godina, a ostali članovi Saveta na četiri, tri, dve i jednu godinu.

Ako članu Saveta guvernera Narodne banke Srbije izabranom u skladu sa stavom 4. ovog člana funkcija prestane pre isteka mandata, novi član Saveta biraće se na period do isteka mandata člana kome je funkcija prestala.

Član 14.

Guverner i viceguverneri Narodne banke Srbije izabrani u skladu sa Zakonom o Narodnoj banci Srbije ("Službeni glasnik RS", br. 72/2003, 55/2004, 85/2005 - dr. zakon, 44/2010 i 76/2012) svoje funkcije utvrđene ovim zakonom nastaviće da obavljaju do isteka mandata na koji su izabrani.

Član 15.

Savet guvernera Narodne banke Srbije doneće Statut Narodne banke Srbije u roku od tri meseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Narodna banka Srbije svoje unutrašnje opšte akte uskladiće sa ovim zakonom u roku od tri meseca od dana stupanja na snagu Statuta Narodne banke Srbije.

Član 16.

Ovaj zakon stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".

OBRAZLOŽENJE

I. USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje Zakona o izmenama i dopunama Zakona o Narodnoj banci Srbije sadržan je u članu 95. stav 3. i članu 97. tačka 6) Ustava RS, kojima je uređeno da se o Narodnoj banci Srbije donosi zakon, kao i da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, između ostalog, monetarni, bankarski i devizni sistem.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Zakonom o Narodnoj banci Srbije ("Službeni glasnik RS", br. 72/2003, 55/2004, 85/2005 - dr. zakon, 44/2010 i 76/2012) sveobuhvatno su i sistematično uređeni položaj, ciljevi, funkcije, organi i organizacija Narodne banke Srbije, kao i odnos Narodne banke Srbije prema organima i organizacijama Republike Srbije, a učinjen je i pozitivan korak ka približavanju međunarodnim institucijama i uporednopravnoj praksi centralnog bankarstva. Ovo se pre svega odnosi na obrazovanje Uprave za nadzor nad finansijskim institucijama, tj. kroz jačanje prudencijalne i kontrolne funkcije Narodne banke Srbije nad finansijskim institucijama, a radi jačanja finansijske stabilnosti.

Međutim, pojedina rešenja propisana Zakonom o izmenama i dopunama Zakona o Narodnoj banci Srbije ("Službeni glasnik RS", br. 76/2012) izazvala su nedoumice i dovela u pitanje njihovu usklađenost sa Ugovorom o funkcionisanju Evropske unije, odnosno s pravnim tekovinama Evropske unije, a važno je njihovo otklanjanje u postupku pregovora Republike Srbije sa Evropskom unijom, Kako se ta rešenja tiču institucionalne i personalne nezavisnosti centralne banke - potrebno je otkloniti sve nedoumice u tumačenju ovog zakona, te se radi toga predlaže što hitnije usvajanje ovih izmena i dopuna. U skladu s tim, jedan od ciljeva donošenja ovog zakona jeste dalje približavanje odredbama Ugovora o Evropskoj uniji i Ugovora o funkcionisanju Evropske unije, a naročito odredbama Statuta Evropskog sistema centralnih banaka i Evropske centralne banke - imajući u vidu strateško opredeljenje Republike Srbije da pristupi Evropskoj uniji.

Osnovni ciljevi donošenja ovog zakona jesu jačanje položaja centralne banke Republike Srbije, pre svega svih aspekata njene nezavisnosti i samostalnosti, zatim preciziranje i unapređenje njenih funkcija (zaštita prava i interesa korisnika finansijskih usluga na način kako je propisano posebnim zakonom, predviđanje konsektivnog mandata članova organa Narodne banke Srbije da bi se obezbedio kontinuitet u njihovom radu, kao i pravo funkcionera na sudsku zaštitu u slučaju razrešenja). Na kraju, predložene su i neke terminološke i pravno-redakcijske izmene.

Obrazloženje ovog zakona ne sadrži analizu njegovih efekata imajući u vidu obim predloženih izmena i dopuna, kao i to da eventualno usvajanje predloženih odredaba neće uticati na privredni sistem, a posebno na troškove privrede i odnose između tržišnih subjekata.

U pripremi ovog zakona razmatrane su mogućnosti da se uočeni problemi reše i bez predlaganja, odnosno donošenja ovog zakona, ali je ipak zaključeno da bi jedino izričite zakonske odredbe mogle otkloniti poteškoće u tumačenju i primeni pojedinih postojećih zakonskih rešenja.

III. OBJAŠNENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA I POJEDINAČNIH REŠENJA

Članom 1. menja se član 4. Zakona o Narodnoj banci Srbije (Zakon) da bi se, kao funkcija Narodne banke Srbije, predvideli poslovi zaštite prava i interesa korisnika usluga koje pružaju banke, davaoci finansijskog lizinga, društva za osiguranje i društva za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondovima, u skladu sa zakonom, čime se

funkcije Narodne banke Srbije upotpunjuju. Naime, Zakonom o zaštiti korisnika finansijskih usluga ("Službeni glasnik RS", br. 36/2011) utvrđene su nadležnosti Narodnoj banci Srbije u postupku zaštite korisnika bankarskih usluga i usluga finansijskog lizinga, a Zakonom o dobrovoljnim penzijskim fondovima i penzijskim planovima i Zakonom o osiguranju utvrđena je zaštita korisnika usluga tih institucija i nadležnost Narodne banke Srbije. Takođe, ovim članom vrši se terminološko i pravno-redakcijsko usklađivanje (tač. 6) i 9)).

Članom 2. menja se član 6. Zakona time što se predviđa da Narodna banka Srbije ima statut, koji se objavljuje u "Službenom glasniku RS". Ovakvo rešenje je predloženo imajući u vidu da Savet guvernera Narodne banke Srbije (Savet) donosi statut na predlog Izvršnog odbora Narodne banke Srbije (Izvršni odbor), a da članove tih organa bira Narodna skupština.

Članom 3. izvršena je pravno-redakcijska izmena u članu 7. stav 2. Zakona.

Članom 4, kojim se menja član 8. Zakona, precizirano je poslovanje Zavoda za izradu novčanica i kovanog novca - Topčider, odnosno utvrđeno da se ono obavlja u skladu sa zakonom i Statutom Narodne banke Srbije (Statut).

Članom 5. menja se stav 6. u članu 20. Zakona tako što se precizira da povezano lice, u smislu ovog člana, ima značenje utvrđeno u zakonu kojim se uređuje sprečavanje sukoba interesa pri vršenju javnih funkcija. Naime, dosadašnja definicija bila je preširoko postavljena i nedovoljno precizna, budući da je pokrivala "sva druga lica koja se prema drugim okolnostima konkretnog slučaja mogu smatrati povezanim", te je ocenjeno da bi u praksi mogla izazvati probleme i predstavljati rizik za postizanje uslova za ličnu nezavisnost funkcionera.

Čl. 6. i 7. unose se izmene u čl. 21. i 22. Zakona. Cilj predviđenih rešenja je postizanje kontinuiteta u radu Izvršnog odbora i Saveta, tako što se predviđa da se, u slučaju prestanka funkcije pre isteka mandata viceguvernera i člana Saveta, novi viceguverner, odnosno član Saveta bira na period do isteka mandata viceguvernera, odnosno člana Saveta kome je funkcija prestala.

Članom 8. dopunjava se član 26. Zakona tako što se dodaje stav 2, kojim se predviđa da ako funkcioneru Narodne banke Srbije funkcija prestane pre isteka mandata na koji je izabran - novi funkcioner biće izabran u roku od 90 dana od dana prestanka funkcije. Predloženim rešenjem utvrđuje se precizan rok do kada je potrebno izabrati funkcionere kojima je prestala funkcija pre isteka mandata, čime se obezbeđuje nesmetano funkcionisanje i kontinuitet u radu organa Narodne banke Srbije.

Članom 9. izvršena je promena roka u članu 27. stav 2. Zakona tako što je predviđeno da funkcioneru koji je podneo ostavku funkcija prestaje izborom novog, a najkasnije istekom 90 dana od dana podnošenja ostavke (dosadašnji rok bio je šest meseci). Ocenjeno je da je novi rok primereniji, iz razloga datih uz član 8.

Članom 10. menja se član 28. Zakona tako što se dodaje stav kojim se propisuje da funkcioner Narodne banke Srbije protiv odluke o razrešenju ima pravo žalbe Ustavnom sudu, s tim da izjavljena žalba isključuje pravo na podnošenje ustavne žalbe. Iako je Ustavom RS pravo na pravno sredstvo zagarantovano kao jedno od osnovnih ljudskih prava ("*Svako ima pravo na žalbu ili drugo pravno sredstvo protiv odluke kojom se odlučuje o njegovom pravu, obavezi ili na pravu zasnovanom interesu*" - član 36. Ustava RS), zbog pravne sigurnosti, a imajući u vidu i uporednopravnu praksu, predlaže se da se ovo pitanje uredi na izričit način, kako bi se izbegle sve eventualne nedoumice u praksi.

Članom 11. menja se odredba člana 73. stav 3. Zakona tako što se utvrđuje da guverner donosi akte o pribavljanju i korišćenju imovine, kao i o upravljanju i raspolaganju imovinom, osim o otuđenju nepokretnih stvari. Ocenjeno je da je

celishodnije da se ovo predvidi kao nadležnost guvernera, pošto on rukovodi Narodnom bankom Srbije.

Članom 12. predviđeno je da će predsednik i članovi Saveta, kao i direktor Uprave za nadzor nad finansijskim institucijama (Uprava za nadzor) biti izabrani u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona. Ocenjeno je da je ovaj rok primeren i nužan kako bi se obezbedilo nesmetano funkcionisanje organa Narodne banke Srbije.

Članom 13. predviđeno je različito trajanje mandata funkcionera Narodne banke Srbije određenih ovim članom, i to tako da se kod prvog izbora članova Saveta, predsednik Saveta bira na pet godina, a ostali članovi Saveta na četiri, tri, dve i jednu godinu (svaki naredni izbor predsednika i članova Saveta biće na period od pet godina); kod prvog izbora direktora Uprave za nadzor, direktor Uprave bira se na period od pet godina (svaki naredni izbor direktora Uprave biće na period od šest godina); nakon isteka mandata viceguvernera izabranih do dana stupanja na snagu ovog zakona, kod prvog sledećeg izbora jedan viceguverner biće biran na period od četiri godine, drugi na tri godine a ostali na dve godine (svaki naredni izbor viceguvernera biće na period od šest godina). Takođe se predviđa da će se, u slučaju prestanka funkcije člana Saveta, odnosno viceguvernera pre isteka mandata na koji su izabrani, novi član Saveta, odnosno viceguverner birati na period do isteka mandata ovih funkcionera kojima je funkcija prestala. Ovakvim rešenjem, kojim je predviđeno konsekutivno trajanje mandata navedenih funkcionera, obezbeđuje se kontinuitet u radu organa Narodne banke Srbije i u budućem periodu.

Članom 14. potvrđuje se kontinuitet mandata funkcionera izabranih do dana stupanja na snagu ovog zakona.

Članom 15. utvrđuje se rok za donošenje Statuta i usklađivanje opštih akata Narodne banke Srbije sa odredbama ovog zakona.

Članom 16. uređuje se stupanje na snagu ovog zakona.

IV. PROCENA IZNOSA FINANSIJSKIH SREDSTAVA POTREBNIH ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona nisu potrebno dodatna finansijska sredstva u budžetu Republike Srbije.

V. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Predlaže se da se ovaj zakon donese po hitnom postupku usled okolnosti koje nisu mogle unapred da se predvide, radi ispunjenja međunarodnih obaveza i usklađivanja ovog zakona s propisima Evropske unije.

VI. RAZLOZI ZBOG KOJI SE PREDLAŽE DA ZAKON STUPI NA SNAGU PRE OSMOG DANA OD DANA OBJAVLJIVANJA U "SLUŽBENOM GLASNIKU RS"

Odredbom člana 196. stav 4. Ustava RS propisano je da zakoni i drugi opšti akti stupaju na snagu najranije osmog dana od dana objavljivanja i da mogu da stupe na snagu ranije samo ako za to postoje naročito opravdani razlozi. Naročito opravdani razlozi zbog kojih se predlaže da ovaj zakon stupi na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku RS" odnose se na potrebu da se poslovanje Narodne banke Srbije u najkraćem roku uskladi s međunarodno prihvaćenim standardima, kao i da se što pre obezbedi izbor i nesmetano funkcionisanje organa Narodne banke Srbije.